

08. JÚNÍ
2023

HARPA
ELDBORG

Hadelich leikur Brahms

RAUÐ TÓNLEIKARÖÐ

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Velkomin

Vinsamlegast hafið slökkt
á farsímum meðan á
tónleikum standur.

Tónleikagestir eru beðnir um
að klappa aðeins í lok tónverks.

Tímalengd verka:

Fiðlukonsert 38'

Sinfónía 43'

Tónleikunum er útvarpað beint á Rás 1.

Upptökur með Sinfóníuhljómsveit Íslands má finna á YouTube
og Spotify-rásum hljómsveitarinnar. Á Spotify má einnig finna
lagalista með allri tónlist starfsársins.

Hadelich leikur Brahms

TÓNLEIKAR Í ELDBORG

Sinfóníuhljómsveit Íslands

Bertrand de Billy
hljómsveitarstjóri

Augustin Hadelich
einleikari

Johannes Brahms

Fiðlukonsert í D-dúr, op. 77 (1878)

Allegro non troppo

Adagio

Allegro giocoso, ma non troppo vivace

Hié

Johannes Brahms

Sinfónía nr. 4 í e-moll, op. 98 (1885)

Allegro non troppo

Andante moderato

Allegro giocoso

Allegro energico e passionato

For information in English about tonight's programme,
please visit the Iceland Symphony Orchestra website:
en.sinfonia.is.

Bertrand de Billy

HLJÓMSVEITARSTJÓRI

Franski hljómveitarstjórinn Bertrand de Billy hefur náð frábærum árangri jafnt sem stjórnandi sinfóniútónleika og í óperuhúsum víða um heim. Hann fæddist í París og hefur starfað sem aðalstjórnandi m.a. við Liceu-óperuna í Barcelona (1999–2004) og Útvarpshljómsveit Vínborgar (2002–2010). Hann var einnig um árabil aðalgestastjórnandi Fílharmóníuhljómsveitarinnar í Dresden og Kammersveitarinnar í Lausanne.

Bertrand de Billy er eftirsóttur gestastjórnandi framúrskarandi hljómsveita víða um heim. Hann hefur meðal annars stjórnað Cleveland-hljómsveitinni, Konzerthaus-hljómsveitinni í Berlín og Útvarpshljómsveitinni í Bæjaralandi auk þess að stjórna óperuflutningi m.a. við Metropolitan-óperuna í New York, Staatsoper í Vínborg og Berlín, La Monnaie í Brussel og Covent Garden í Lundúnum.

Bertrand de Billy hefur sex sinnum áður stjórnað Sinfóníuhljómsveit Íslands á tónleikum við afar góðar undirtektir, þar á meðal fyrstu sinfóníu Brahms og Þýskri sálumessu sama tónskálds á síðasta starfsári; þá stjórnaði hann meðal annars annarri og þriðju sinfóníu Brahms fyrir skemmstu. Hann gegnir stöðu aðalgestastjórnanda hljómsveitarinnar frá 2021 til 2023.

Með tónleikum kvöldsins lýkur yfirferð Sinfóníuhljómsveitar Íslands og Bertrands de Billy á sinfóníum Brahms sem hófst á síðasta starfsári.

Augustin Hadelich

EINLEIKARI

Grammy-verðlaunahafinn Augustin Hadelich hefur skotist upp á stjörnuhimin klassískrar tónlistar með undraverðum hraða síðustu ár. Hann var valinn hljóðfæraleikari ársins 2018 af tímaritinu Musical America og þykir ná að sameina í leik sínum yfirburða tækni og djúpa túlkun á hátt sem fáum er gefinn.

Hadelich hefur komið fram með mörgum helstu hljómsveitum heims og starfar reglulega með hljómsveitarstjórum í fremstu röð. Á nýliðnu tónleikaári lék Hadelich meðal annars með Bæversku útvarpshljómsveitinni, Dönsku þjóðarhljómsveitinni, Finnску útvarpshljómsveitinni og Sinfóníu-hljómsveitinni í Birmingham, auk þess sem hann kom í fyrsta sinn fram á tónlistarhátíðinni í Salzburg. Í Bandaríkjunum kom hann meðal annars fram með Fílharmoníusveitinni í Los Angeles í Hollywood Bowl, en einnig í Cincinnati og Minnesota, svo fátt eitt sé nefnt. Hann fylgir nú eftir 70 ára afmælistónleikum Sinfóníuhljómsveitar Íslands árið 2020 þar sem hann lék fiðlukonsert Sibeliúsar við afar góðar undirtektir.

Hadelich hefur yndi af því að leika kammertónlist og hefur meðal annars komið fram á kammertónleikum í Carnegie Hall, Concertgebouw í Amsterdam, Kennedy Center í Washington D.C., Wigmore Hall í Lundúnum og Louvresafninu í París. Hann hlaut Grammy-verðlaun árið 2016 fyrir hljóðritun sína á fiðlukonsert Henri Dutilleux með Sinfóníuhljómsveit Seattle undir stjórn Ludovic Morlot. Fyrir aðra diska sína hefur hann meðal annars verið tilnefndur til Gramophone-verðlauna.

Hadelich er fæddur á Ítalíu af þýsku foreldri, en er nú bandarískur ríkisborgari. Hann lærði við Juilliard-skólann í New York, en ferill hans fór á flug þegar hann hreppti gullverðlaun í alþjóðlegu fiðlukeppninni í Indianapolis árið 2006. Síðan hefur hann meðal annars hlotið Avery Fisher-verðlaunin og Martin E. Segal-verðlaunin sem Lincoln Center veitir ár hvert. Augustin Hadelich leikur á fiðlu sem Giuseppe Guarneri del Gesù smíðaði árið 1744 („Leduc, ex Szeryng“), sem ónefndur velgjörðarmaður hefur falið honum til yfirráða gegnum Tarisio-stofnunina.

Johannes Brahms

FIÐLUKONSERT, OP. 77

Johannes Brahms (1833-1897) var merkisberi hefðbundinna forma í listsköpun sinni og samdi til að mynda sinfóniur og einleikskonserta, og iðkaði kammertónsmíðar af miklum móð. Hann var þannig mótvægi við framsæknari nálgun tónskálda á borð við Wagner og Liszt sem vildu brydda upp á nýjungum í bæði stíl og formi.

Fyrsta píanókonserti Brahms (1859) var illa tekið og dró það verulega kjarkinn úr tónskáldinu hvað konsertformið varðaði. Áratugalöng vinátta hans við fiðlusnillinginn og tónskáldið Joseph Joachim varð hins vegar til þess að Brahms hóf að semja fiðlukonsert árið 1878 en hann vann að verkinu í austurríska smábænum Pörrschach sumarið það ár. Brahms var sjálfur píanóleikari og naut hann dyggrar aðstoðar Joachims á meðan hann samdi verkið. Joachim vildi til að mynda gera tónlistina „fiðlulegri“ eins og glögggt má sjá á upprunalegum fiðlunótum konsertsins sem eru útkrotaðar með rauðu bleki.

Helsta viðmið Brahms var fiðlukonsert Beethovens (1806), enda hvíldu tónsmíðar hans jafnan á gömlum merg. Fór svo að þegar fiðlukonsert Brahms var frumfluttur í Leipzig á nýársdag 1879, þá hófust tónleikarnir á flutningi á fiðlukonserti Beethovens. Báðir konsertarnir eru líka í sömu tóntegund, D-dúr. Það var Joachim sem frumflutti verkið og Brahms stjórnaði sjálfur. Viðtökur voru blendnar, áhorfendur tókuð því vel (einkum þegar það var frumflutt í Vínarborg nokkru síðar) en til að mynda spænski fiðlusnillingurinn og tónskáldið Pablo de Sarasate neitaði að leika konsertinn; sagðist ekki vilja standa fyrir framan hljómsveitina til þess eins að hlusta á óbóið leika einu raunverulegu laglínu verksins.

Upphaflega hafði Brahms hugsað sér konsert í fjórum þáttum en einleikskonsertar voru jafnan í þremur þáttum. Eftir að hafa rissað upp tvo miðkafla (*adagio* og *scherzó*) skar hann þá burt og samdi nýjan og hægán miðkafla. Konsertinn er því í þremur þáttum. Fyrsti þátturinn

TÓNLISTIN Á ÍSLANDI

Alls hafa sautján fiðluleikarar leikið konsert Brahms með Sinfóníuhljómsveit Íslands. Meðal þeirra eru Björn Ólafsson, sem lék verkið þrívegis með hljómsveitinni (1954, 1962 og 1967), Aaron Rosand (1975), Guðný Guðmundsdóttir (1979), Anne-Sophie Mutter (1985), Sigrún Eðvaldsdóttir (1991), Joshua Bell (2003), Helga Þóra Björgvinsdóttir (2004), Alina Ibragimova (2017) og Isabelle Faust (2019). Sigrún Eðvaldsdóttir lék konsertinn með Sinfóníuhljómsveit Norðurlands árið 2002.

(*Allegro non troppo*) er langlengstur og hefst á löngum hljómsveitarinngangi (rétt eins og fiðlukonsert Beethovens). Það sem einkennir verkið er ekki hvað síst þáttur hljómsveitarinnar, það er að segja einleikari og hljómsveit mynda í raun eina heild. Annar þátturinn (*Adagio*) hefst á undurföggu óbósólói sem svo einleiksfiðlan skreytir en lokakafllinn (*Allegro giocoso, ma non troppo vivace*) ber, eins og margar tónsmíðar Brahms, merki ungerskrar tónlistar. Þar bregður tónskáldið því á leik í þjóðlegum stíl.

Johannes Brahms

SINFÓNÍA NR. 4, OP. 98

Það er auðvitað kunnar en frá þurfi að segja að Johannes Brahms (1833-1897) glímdi lengi við fyrstu sífóníuna sína (1876) eða í alls 21 ár. Næstu þrjár létu hins vegar ekki á sér standa. Þannig leit önnur sífónían (1877) dagsins ljós einungis ári eftir frumflutning þeirrar fyrstu og sú þriðja (1883) var ekki lengi í smíðum. Fjóru og síðustu sífóníuna sína samdi Brahms einnig hratt; hann hóf að semja verkið í 1884 en það var frumflutt í Meiningen í Þýskalandi hinn 25. október 1885. Ýmsum getum hefur verið að því leitt hvers vegna það tók Brahms svo langan tíma að semja fyrstu sífóníuna sína en rúmlega fertugur að aldri ritaði hann: „Ég mun aldrei semja sífóníu! Þú getur ekki gert þér í hugarlund hvernig það er að heyra slíkan rísa þrammandi fyrir aftan sig.“ Risinn sem um ræðir er auðvitað Beethoven. Fyrstu sífóníunni var hins vegar fádæma vel tekið og því má kannski segja að stíflan hafi brostið.

Öfugt við „nýþýska skólann“ leit Brahms um öxl í tónsmíðum sínum en án þess þó að vera bundinn í báða skó af aldagamalla þýskri tónlistarhefð. Þó að sífóníur Beethovens hafi verið Brahms (eins og raunar tónskáldum 19. aldar) fyrirmynd beiti hann líka nýstárlegum aðferðum í til að mynda hljómagangi og hryn og segja má að hvergi mætist fortíð og nútíð jafn eftirminnilega og í verkum Brahms, ekki hvað síst í fjórðu sífóníunni.

Brahms stjórnaði sjálfur frumflutningi verksins í Meiningen við afar góðar viðtökur. Hann hafði hins vegar leikið fjórhenta píanóútsetningu (með Ignaz Brüll) fyrir nokkra vini sína nokkru fyrr og þá voru viðtökurnar blendnar. Joseph Joachim gat þess að byrjunin væri of „glannaleg“ og hljómsveitarstjóranum Hans von Bülow fannst verkið „erfitt“ en á sama tíma „risavaxið, nýstárlegt, einstakt.“ Brahms hafði sjálfur áhyggjur af viðtökum verksins en það reyndist óþarfi. Allar götur frá frumflutningnum hefur fjórða sífónían notið mikilla vinsælda og skipar sér sannarlega í hóp allra bestu verka tónskáldsins.

TÓNLISTIN Á ÍSLANDI

Fjórða símfónía
Johannesar Brahms
hefur frá stofnun
Símfóníuhljómsveitar
Íslands prýtt efnisskrár
hennar að jafnaði
þriðja hvert ár eða alls
í á þriðja tug skipta.
Fyrsti aðalstjórnandi
hljómsveitarinnar,
Norðmaðurinn Olav
Kjelland stjórnaði henni
fyrst í Þjóðleikhúsinu í
október 1951 en síðast
hljómaði hún í Hörpu árið
2021 undir stjórn Eivinds
Adland.

Fyrsti þátturinn (Allegro non troppo) hefst á afar blíðu stefi en undir niðri býr tregi; smám saman byggir tónskáldið tónlistina upp uns við tekur annað stef leikið af sellóum og hornum. Þegar upphaflegt stef birtist á ný er það í miklu hægari útfærslu og nær óþekkjanlegt. Annar þátturinn (Andante moderato) er hægur og ljóðrænn en þó dimmur á köflum. Þriðji þátturinn (Allegro giocoso) er völdug gletta (eða scherzó), þungstíg en um leið glaðvær. Lokapátturinn (Allegro energico e passionato) sýnir svo snilli Brahms en þar bregður hann fyrir sig sjakonnu, það er að segja semur tilbrigði (alls þrjátíu) yfir átta takta hljómagang úr kantötu nr. 150, Til þín, Drottinn, hef ég sál mína, eftir Bach. Kaflinn er í senn kraftmikill og ljóðrænn og án efa má segja að hér rísi tónskáldasnilli Brahms hvað hæst.

Magnús Lyngdal Magnússon

Sinfóníuhljómsveit Íslands

1. fiðla

Sigrún Eðvaldsdóttir
Emma Steele
Una Sveinbjarnardóttir
Zbigniew Dubik
Hildigunnur Halldórsdóttir
Margrét Kristjánsdóttir
Laufey Jensdóttir
Bryndís Pálsdóttir
Pálína Árnadóttir
Olga Björk Ólafsdóttir
Júlíana Elín Kjartansdóttir
Joanna Bauer
Helga Póra Björgvinsdóttir
Laufey Sigurðardóttir

2. fiðla

Páll Palomares
Gunnhildur Daðadóttir
Kateryna Mysechko
Gróa Margrét Valdimarsdóttir
Ólöf Þorvarðsdóttir
Ingrid Karlsdóttir
Þórdís Stross
Dóra Björgvinsdóttir
Margrét Þorsteinsdóttir
Sigurlaug Eðvaldsdóttir
Justyna Bidler
Kristján Matthíasson

Víólu

Rita Þorfiris
Þórarinn Már Baldursson
Sarah Buckley
Łucja Koczot
Guðrún Hrund Harðardóttir
Herdís Anna Jónsdóttir
Svava Bernharðsdóttir
Guðrún Þórarinsdóttir
Eyjólfur Bjarni Alfreðsson
Kathryn Harrison

Selló

Steiney Sigurðardóttir
Bryndís Halla Gylfadóttir
Bryndís Björgvinsdóttir
Júlía Mogensen
Sigurður Bjarki Gunnarsson
Hjörtur Eggertsson
Urh Mrak
Margrét Árnadóttir

Bassi

T.C. Fitzgerald
Hávarður Tryggvason
Þórir Jóhannsson
Richard Korn
Xun Yang
Gunnlaugur Torfi Stefánsson

Flauta

Áshildur Haraldsdóttir
Martial Nardeau

Óbó

Matthías Nardeau
Peter Tompkins

Klarínnett

Arngunnur Árnadóttir
Rúnar Óskarsson

Fagott

Antti Salovaara
Kari Guenther
Brjánn Ingason

Horn

Stefán Jón Bernharðsson
Asbjörn Ibsen Bruun
Emil Friðfinnsson
Joseph Ognibene
Frank Hammarin

Trompet

Einar Jónsson
Guðmundur Hafsteinsson

Básúna

Sigurður Þorbergsson
Carlos Caro Aguilera

Bassabásúna

David Bobroff

Pákur

Soraya Nayyar

Slagverk

Eggert Pálsson

Lára Sóley Jóhannsdóttir
framkvæmdastjóri
Valdís Þorkeldsdóttir
viðburða- og skipulagsstjóri
Hrafnhildur Árnadóttir Hafstað
verkefnastjóri viðburða
Hjördís Ástráðsdóttir
fræðslustjóri
Dagrún Hálfánardóttir
mannauðsstjóri

Halla Oddný Magnúsdóttir
listrænn ráðgjafi
Jökull Torfason
verkefnastóri dagskrárgerðar
Margrét Ragnarsdóttir
markaðs- og kynningarstjóri
Kristín Björg Björnsdóttir
markaðsfulltrúi
Svanhvit Hrólfisdóttir
fjármálastjóri

Kristbjörg Clausen
nótnavörður
Cameron Anderton
umsjónarmaður nótna
Sigþór J. Guðmundsson
verkefnastjóri sviðs- og tæknilála
Björk Björgúlfsdóttir
sviðs- og tæknilála

Skemmtilegir kokteilar, frábær matur
www.slippbarinn.is

Notalegt, ferskt og fallegt
www.satt.is

Fáguð matargerðarlist
www.vox.is

Litríkur, fjörugur og sérvitur
www.geirismart.is

Heil sífónía fyrir sælkera

Fullkomnaðu stemninguna með frábærri máltíð eða hressandi drykk á úrvals veitingastað.

V O X
BRASSERIE & BAR

satt

SLIPPBARINN

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Himnasælusinfónía með Barböru Hannigan

FIMMTUDAGUR 15. JÚNÍ | KL. 19:30 | HARPA
FÖSTUDAGUR 16. JÚNÍ | KL. 19 | HOF

Kanadíska sópransöngkonan og hljómsveitarstjórinn Barbara Hannigan er væntanleg til Íslands á ný og heldur tvöna tónleika með hljómsveitinni. Á efnisskránni eru hrífandi tónverk þar sem ljóðræna og leikgleði Hannigan fá að njóta sín jafnt í söng og hljómsveitarstjórn; Kraftaverkasinfónía Haydns og Himnasælusinfónía Mahlers.

MÍÐASALA HAFIN